ગુજરાત પચાયત સેવા પસંદગી બોર્ડ, ગુજરાત ગૌણ સેવા પસંદગી મંડળ, ગુજરાત પોલીસ ભરતી બોર્ડ, ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગની પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી

ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ ૧૯૯૩ ની વિસ્તૃત માહિતી સાથે

પંચાયત સેક્રેટરી (તલાટી), જુનિયર ક્લાર્ક તથા બિન-સચિવાલય ક્લાર્ક પરીક્ષાઓ માટે વિશેષરૂપે તૈયાર પુસ્તક

પંચાયતી રાજ

LIVE BOOK

પુસ્તક સાથે મેળવો ₹199 કિંમતનો લર્નિંગ કોર્સ ફ્રી

પુસ્તક સાથે જોડેલ છે.

QR Course સાથે સૌપ્રથમ લાઇવ બુક

UNITY PUBLICATION™

સંપાદન અને વીડિયો લેક્ચર્સ
માધવ ધોળકિયા

પંચાયતી રાજ વિષય તૈયાર કરવા યુનિટી પબ્લિકેશનનું જ પુસ્તક શા માટે?

નમસ્કાર મિત્રો,

આવનારી પંચાયત સેવા પસંદગી બોર્ડની તલાટી મંત્રી, જુનિયર ક્લાર્ક તથા અન્ય પરીક્ષાઓ તમારી કારકિર્દી અને તૈયારી માટે ખૂબ જ મહત્ત્વની બની રહે છે. આ સમય છે ખરી મહેનતનો, જોમ દર્શાવવાનો, અને સ્વપ્નોને સાકાર કરવાનો.

તમારી તૈયારીમાં તમે કયા સ્રોતમાંથી વાંચન કરો છો તે પણ અતિમહત્ત્વનું બની રહે છે. તેમાં પણ જ્યારે પંચાયતી રાજ જેવા મહત્ત્વના વિષયની વાત આવે ત્યારે, વિશ્વાસપ્રદ સ્રોત ખૂબ જ જરૂરી બને છે. આથી યુનિટી પબ્લિકેશનની ટીમ લાવી રહી છે **પંચાયતી રાજ - લાઈવ બુક**. જે તમારા સ્વપ્નોની ઈમારત ચણવા પાયાની ઈંટ રૂપી પુસ્તક બની રહેશે.

આ પુસ્તક તમને માત્ર વાંચન સામગ્રી જ નહીં, પરંતુ તે મુદ્દાને સમજવા ઓડિયો વિઝ્યુઅલ સપોર્ટ પણ આપશે. આ પુસ્તક દ્વારા સૌપ્રથમ પંચાયતી રાજ વિષયમાં પુસ્તકના શબ્દોની સાથે સાથે પુસ્તકનું લેખન અને સંપાદન કરનાર **માધવ ધોળકિયા સરના** 50 (પચાસ)થી વધુ વીડિયો જોઈ શકાય તેવી સુવિધા આપવામાં આવી છે. એક સચોટ અનેં વિશ્વસનીય સ્રોત તરીકે, આ પુસ્તકની રચનામાં માત્ર સરકારશ્રી દ્વારા પ્રકાશિત અથવા માન્ય માહિતી અને ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ની જોગવાઈઓને સ્રોત તરીકે લીધેલી છે. જેથી દરેક મુદ્દાઓ સાથે ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ની કલમોમાં દર્શાવેલી વિગતોને આ પુસ્તકમાં પણ સમાવવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત તૈયારી કર્યા બાદ તેની સમીક્ષા અને ચકાસણી જરૂરી છે. આથી આ પુસ્તકમાં લાઈવ ટેસ્ટની સુવિધા આપવામાં આવી છે. જેમાં વિદ્યાર્થી મિત્રો માત્ર ટેસ્ટ જ નહીં આપે, પરંતુ તે જ સમયે તેમના માર્કસ પણ જોઈ શકે તેવી પણ સુવિધા છે. પુસ્તકના અંતમાં પરીક્ષા અગાઉ અંતિમ તૈયારી રૂપી આ વિષયની ફુલ મોક ટેસ્ટ આપી શકાય અને વિવિધ પરીક્ષાઓમાં નવા નવા પ્રશ્નોનો સમાવેશ કરી શકાય તેવી સુવિધા છે. આ ડેમો કોપીમાં તમામ વિગતો દર્શાવી શકાય તેવો શક્ય પ્રયત્ન કર્યો છે.

જો આટલો સરસ સ્રોત પણ જો આપણાં ખિસ્સાને ન પરવડે તો કોઈ અર્થનો નથી. આથી આ પુસ્તકની કિંમતોને સામાન્ય અભ્યર્થીને પરવડી શકે તેવી રાખવામાં આવી છે. જે તમારા એક દિવસના સમાન્ય ખર્ચ જેટલી જ છે. તો આજે જ આ પુસ્તક ખરીદી તથા તેની સાથે આપવામાં આવતી તમામ સુવિધાઓનો ઉપયોગ કરી તમારી તૈયારીને વધુ ગુણવત્તાયુક્ત બનાવો.

-યુનિટી પબ્લિકેશન ટીમ

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	પ્રકરણ	પૃષ્ઠાંક
1	પ્રસ્તાવના	01
2	પંચાયતોનો ઈતિહાસ	04
3	આઝાદી બાદ ઈતિહાસ	14
4	બંધારણના ભાગ સ્વરૂપે પંચાયતો	29
5	અનુસૂચિત વિસ્તારો માટે પંચાયતો	46
6	ગુજરાતમાં પંચાયતી રાજ	49
7	ગ્રામ પંચાયતો	50
8	તાલુકા પંચાયતો	75
9	જિલ્લા પંચાયતો	95
10	પંચાયતો માટે અધિકારીઓ	121
11	પંચાયતો સંલગ્ન સંસ્થાઓ	125
12	ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯	
13	પંચાયત માટે યોજનાઓ	
14	પંચાયતી રાજ - રિવિઝન	

DEMO COPY

1 પ્રસ્તાવના

પંચાયત શબ્દાર્થ

પંચાયત શબ્દને બે ભાગમાં વિભાજિત કરી શકાય. **'પંચ'** અને **'આયત'**. 'પંચ' શબ્દ સંસ્કૃત અને ગુજરાતી ભાષામાં **'પાંચ'ની સંખ્યાના** અર્થમાં જોવા મળે છે. જ્યારે સંસ્કૃતમાં 'આયાતનમ્'નો અર્થ **સ્થળ, રહેઠાણ કે ઘર** થાય છે. આમ પંચાયત એટલે 'પંચ'નું સ્થળ. **'પંચ'માં** પાંચ ડાહ્યા માણસોના સમૂહની કલ્પના કરવામાં આવે છે. **'પંચ ત્યાં પરમેશ્વર'**ની પૌરાણિક ઉક્તિમાં હજુ પણ ઘણા લોકો શ્રદ્ધા ધરાવે છે. આધુનિક વહીવટી પદ્ધતિમાં **'પંચનામા'નું** મહત્ત્વ સ્વીકારવામાં આવેલ છે. આમ **'પંચાયત'** એટલે **એવું સ્થળ જ્યાં પાંચ ડાહ્યા માણસોનો સમૂહ હોય.**

QR - CODE MASKED

ભારતમાં આઝાદી બાદ **૧૯૫૯માં** સૌપ્રથમ પંચાયત સંસ્થાની શરૂઆતના સમયે તત્કાલીન વડાપ્રધાન શ્રી જવાહરલાલ નહેરુ દ્વારા **'પંચાયતી રાજ'** શબ્દનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો. જેનો અર્થ એવો થાય કે પંચાયતોના વિકાસ વડે પંચાયતોને નિશ્ચિત સત્તાઓ તથા જવાબદારીઓની સોંપણી કરી તેમના વડે ગ્રામીણ વહીવટમાં લોકોની ભાગીદારી કેળવવી.

ભારતમાં પંચાયતોના વિકાસ દ્વારા લોકો પોતાના ગામડાના વહીવટમાં ભાગીદાર બની શકે તથા પોતાના વિસ્તારના નિર્ણયો અંગે સત્તા ધરાવે તે અંગેના ગાંધીજીના વિચારોને કેન્દ્રમાં રાખવામાં આવ્યા છે. આધુનિક સમયમાં ભારતમાં **'સ્થાનિક સ્વરાજ'**નો સાચો ખ્યાલ ગાંધીજી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

યાદ રાખવા

- પંચાયત = પંચ (પાંચ) + આયત (સ્થળ/ઘર)
- પંચાયતી રાજ શબ્દનો સૌપ્રથમ ઉલ્લેખ = પંડિત જવાહરલાલ નહેરુ દ્વારા (૧
- સ્થાનિક સ્વરાજનો ભારતમાં ખ્યાલ = મહાત્મા ગાંધી દ્વારા

DEMO COPY

2 પંચાયતોનો ઈતિહાસ

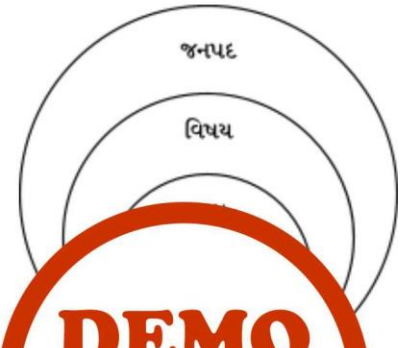
શરૂઆત

- વૈદિક કાળથી જ ભારતમાં પંચાયત સંસ્થાઓ જોવા મળે છે. આ ઉપરાંત ઇતિહાસના વિવિધ કાળખંડો પ્રાચીન કાળ, મધ્યકાલીન યુગ, બ્રિટિશ કાળ તથા આઝાદી બાદ પંચાયતોના વિકાસ અંગે આ પ્રકરણમાં ચર્ચા કરવામાં આવી છે.
- પ્રાચીનકાળથી જ ભારતમાં ગ્રામને મૂળભૂત એકમ તરીકે ગણવામાં આવે છે તથા ગ્રામ પંચાયતનું અસ્તિત્વ પણ તેટલું જ પૌરાણિક ગણાય છે.
- ભારતમાં વૈદિકકાળમાં ગંગા-જમુના દોઆબમાં **'પૃથુ'** નામના રાજાએ પંચાયત પદ્ધતિ દાખલ કરી હોવાનું મનાય છે.

QR - CODE MASKED

વૈદિકયુગમાં ઇતિહાસ

- ઋગ્વેદ અને અથર્વવેદમાં સ્થાનિક વહીવટી વ્યવસ્થા અંગેના ઉલ્લેખો જોવા મળે છે. ઋગ્વૈદિક કાળમાં વહીવટી વ્યવસ્થા **'કુટુંબ (કુળ)'** જેના અધ્યક્ષ **'પિતા કે કુલપ'** તરીકે ઓળખાતા, કુળનો સમૂહ **'ગ્રામ'** જેના અધ્યક્ષ **'ગ્રામણી'** તરીકે ઓળખાતા, ગ્રામનો સમૂહ **'વિશ કે વિષય'** હતો. જેના અધ્યક્ષ **'વિષયપતિ'** હતા.
- વિશનો સમૂહ **'જન'** કે **'જનપદ'** તરીકે ઓળખાતો. આ સમૂહના અધ્યક્ષ તરીકે **રાજન** હતા. રાજન કોઈ વિસ્તાર નહીં, પરંતુ લોકોના નેતા તરીકે હોવાના કારણે તેમને **'જનસ્ય ગોપ'** કે **'ગોપતિ જનસ્ય'** કહેવામાં આવતા.
- વૈદિકકાળમાં **ગ્રામને વહીવટનો મૂળભૂત એકમ** તરીકે ગણવામાં આવતું. આ સમયે ગ્રામ કોઈ વિસ્તાર નહીં, પરંતુ લોકોના સમૂહ

DEMO COPY

3 આઝાદી બાદ ઈતિહાસ

શરૂઆતની જોગવાઈઓ

- ભારતની બંધારણસભામાં બંધારણ ઘડાતું હતું ત્યારે પ્રથમ તેમાં ગ્રામ પંચાયતો વિશે કોઈ ઉલ્લેખ ન હોવાથી દેશભરમાં ભારે ઊહાપોહ થયો અને લંબાણભરી ચર્ચાને અંતે **ભાગ-૪ રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો** અંતર્ગત **અનુચ્છેદ-૪૦માં** ગ્રામપંચાયતોની રચના અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી.
- **કોંગ્રેસ ગ્રામ પંચાયત સમિતિ (૧૯૫૪):** કોંગ્રેસ કારોબારીની બેઠકમાં ભારતના જુદા જુદા ભાગોમાં પંચાયતોની રચના કરવા અંગેની જરૂરિયાતનો સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો અને ત્યારબાદ પ્રખર ગાંધીવાદી વિચારક **શ્રીમન નારાયણ અગ્રવાલની** અધ્યક્ષતામાં સમિતિની રચના કરવામાં આવેલી.
- **૨ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૨ના** રોજ આઝાદી બાદનો સૌથી વિસ્તૃત લોકકલ્યાણકારી કાર્યક્રમ - **સામુદાયિક વિકાસ કાર્યક્રમ** કનૈયાલાલ મુનશી સમિતિની ભલામણના કારણે શરૂ કરવામાં આવ્યો.

QR - CODE MASKED

સામુદાયિક વિકાસ કાર્યક્રમ (૧૯૫૨)

- ભલામણ : **કનૈયાલાલ મુનશી સમિતિ**
- શરૂઆત : **૨ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૨**
- અધિકારીઓ અને સંસ્થાઓ
  - તાલુકા (બ્લોક) સ્તરે – બ્લોક ડેવલપમેન્ટ ઓફિસર
  - ગ્રામીણ સ્તરે – વિલેજ લેવલ વર્કર
  - સામુદાયિક વિકાસ સંસ્થા (કોમ્યુનિટી ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગેઇઝેશન)
  - સામુદાયિક વિકાસ રિસર્ચ સેન્ટર (કમ્યુનિટી ડેવલપમેન્ટ રિસર્ચ સેન્ટર)
- ઉદ્દેશ્યો
  - ગ્રામીણ **લોકોનું જીવનધોરણ સુધારવું.**
  - ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં પાયાની જરૂરિયાત જેવી કે, શિક્ષણ, સ્વા ારે પૂરા પાડવા.

DEMO COPY

4 બંધારણના ભાગ સ્વરૂપે પંચાયતો

બંધારણીય જોગવાઈઓ

- અગાઉ ચર્ચા કરી તેમ વર્ષ ૧૯૯૩માં બંધારણમાં બે સુધારા લાગુ પડે છે.
- જેમાં ગ્રામ પંચાયતોને સંલગ્ન ૭૩મો બંધારણીય સુધારો તથા નગરપાલિકાઓને સંલગ્ન ૭૪મો બંધારણીય સુધારો લાગુ પડે છે.
- આ બંને સુધારાઓની વિગત નીચે મુજબ છે -

QR - CODE MASKED

૭૩ અને ૭૪માં બંધારણીય સુધારા

સુધારા ક્રમ	73મો સુધારો	74મો સુધારો
સ્થાનિક સ્વરાજ	ગ્રામ પંચાયતો	નગરપાલિકાઓ
ભાગ	ભાગ 9	ભાગ 9 A
અનુચ્છેદ	243 - 243 O	243 P - 243 ZG
અનુસૂચિ	અગિયારમી	બારમી
વિષયો	29 વિષયો	18 વિષયો
લાગુ	24 એપ્રિલ, 1993	1 જૂન, 1993

DEMO COPY

ચૂંટણી આયોગો

કેન્દ્રીય ચૂંટણી આયોગ

- આ મુદ્દો પંચાયતી રાજ વિષયનો નથી, પરંતુ બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થાના ભાગ સ્વરૂપે પૂછાઈ શકે. ઉમેદવારો બંને ચૂંટણી આયોગ વચ્ચે ગૂંચવણ ન અનુભવે આથી કેન્દ્રીય અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગો અંગે અહીં ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

QR - CODE MASKED

ચૂંટણી આયોગની જોગવાઇ

- ચૂંટણી પંચ એ **અખિલ ભારતીય સંસ્થા** છે.
- ભારત લોકશાહી દેશ છે તથા સંઘ અને રાજ્યની એકસમાન અને કેન્દ્રીય ચૂંટણી વ્યવસ્થા સ્વીકારવામાં આવી છે.
- ભારતીય બંધારણના **ભાગ ૧૫ અંતર્ગત અનુચ્છેદ ૩૨૪ થી ૩૨૯**માં ચૂંટણી પંચ તથા તેને સંબંધિત જોગવાઇઓ કરવામાં આવેલી છે.
- ભારતીય બંધારણના **અનુચ્છેદ ૩૨૪(૧)** અંતર્ગત લોકસભા, રાજ્યસભા, રાષ્ટ્રપતિ, ઉપરાષ્ટ્રપતિ તથા રાજ્યના વિધાનમંડળની ચૂંટણીના સંચાલન અને નિયંત્રણ માટે ચૂંટણી પંચ હશે.
- **ચૂંટણી પંચની સ્થાપના ૨૫ જાન્યુઆરી,૧૯૫૦ના રોજ થઇ હતી.**

માળખું

- બંધારણના **અનુચ્છેદ ૩૨૪(૨)** અંતર્ગત ચૂંટણી પંચ એક મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર અને અન્ય બે સહાયક ચૂંટણી કમિશનરોનું બનેલું હશે.
- મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર અને અન્ય સહાયક ચૂંટણી કમિશનરની નિમણૂક રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે તથા બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨૪(૪) અંતર્ગત અન્ય સહાયક ચૂંટણી કમિશનરની સંખ્યા રાષ્ટ્રપતિ વખતોવખત નક્કી કરે તે રીતે સંસદે બનાવેલા કાયદાઓની જોગવાઇઓને આધીન રહીને નકકી કરવામાં આવે છે.
- બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨૪(૩) અંતર્ગત ચૂંટણી પંચના અધ્યક્ષ તરીકે મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર કાર્ય કરશે.
- હાલમાં ભારતના **૨૪મા મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર તરીકે શ્રી સુશીલ ચંદ્રા** છે.
- **ભારતના સૌપ્રથમ મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર શ્રી સુકુમાર સેન હતા.**

યોગ્યતા

- બંધારણમાં ચૂંટણી કમિશનર અંગે કોઇ યોગ્યતા દર્શાવવામાં આવેલી ી કમિશનર તરીકે નિમણૂક કરી શકે છે.

DEMO COPY

5 અનુસૂચિત વિસ્તારો માટે પંચાયતો

પ્રસ્તાવના અને જરૂરિયાત

QR - CODE MASKED

- **બંધારણની પાંચમી અને છઠ્ઠી અનુસૂચિમાં નિર્દેશિત ગુજરાત સહિત નવ રાજ્યોમાં** આવેલા અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં ૭૩મા બંધારણીય સુધારાની જોગવાઇઓ સીધી લાગુ પડતી નથી.
- આ અધિનિયમમાં અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં ગ્રામની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી છે. જે મુજબ ગ્રામ એટલે, **"એવી વસાહતો અથવા વસાહતોનો સમૂહ કે જેમાં વસતો સમાજ પોતાના આચાર-વ્યવહાર, પરંપરાગત રૂઢિઓ અને રિવાજો અનુસરતો હોય."**
- આ અધિનિયમ મુજબ, આવા વિસ્તારોની પંચાયત અંગેની જોગવાઇઓ તે વિસ્તારના પરંપરાગત કાયદાઓ, સામાજિક અને ધાર્મિક પ્રથાગત આચરણ સાથે સુસંગત હોવી જોઇએ, એટલે કે આદિવાસી સંસ્કૃતિનું જતન થવું જોઇએ.
- આમ, અનુસૂચિત વિસ્તારો આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક વિવિધતા ધરાવે છે. જો આ વિસ્તારોમાં પંચાયતોને લગતી જોગવાઇઓ સીધી લાગુ પડે તો તેમનું શોષણ થવાનો પણ ભય છે.

ઇતિહાસ

- અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં પંચાયતોના વિકાસ અંગે ભલામણો કરવા **વર્ષ ૧૯૯૪માં શ્રી દિલીપસિંહ ભૂરિયાની** અધ્યક્ષતામાં સમિતિનું ગઠન કરવામાં આવ્યું.
- આ સમિતિની ભલામણો બાદ વર્ષ ૧૯૯૬માં ભારતીય સંસદ દ્વારા પંચાયતો (અનુ[illegible]ોમાં વિસ્તરણ) અધિનિયમ, ૧૯૯૬ - Panchayats (Extension to Scheduled [illegible] કરવામાં આવ્યો.
- વર્ષ ૧૯૯૭માં ગુજરાતમાં - ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩માં સુ[illegible] લાગુ કરવામાં આવી.

DEMO COPY

7 ગ્રામ પંચાયતો

ગ્રામ પંચાયતના પદાધિકારીઓ

વિગત	પદ	ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમમાં જોગવાઇ
અધ્યક્ષ	સરપંચ	કલમ - ૯ (૩)
ઉપાધ્યક્ષ	ઉપસરપંચ	કલમ - ૯ (૩)
સભ્યો	સભ્યો (કાઉન્સિલર)	કલમ - ૯ (૨)
પંચાયત સેક્રેટરી	પંચાયત સેક્રેટરી	કલમ - ૧૧૪
મહેસૂલી અધિકારી	રે. તલાટી	જમીન મહેસૂલ ધારા અંતર્ગત પદ

ગ્રામની વ્યાખ્યા

- ગ્રામ એટલે **રાજ્યપાલે જાહેર અધિસૂચનાથી નિર્દિષ્ટ કરેલ ગામ અને તેમાં તદ્અનુસાર નિર્દિષ્ટ કરેલ ગામોના સમૂહનો સમાવેશ થાય છે.**

QR - CODE MASKED

ગ્રામ પંચાયતની જોગવાઇ (કલમ - ૯)

- પચીસ હજાર (૨૫,૦૦૦) થી વધુ વસ્તી ન હોય તેવા ગ્રામ, વિસ્તારો કે ગ્રામના સમૂહોમાં ગ્રામપંચાયતની રચનાની જોગવાઇ છે.
- **નોંધ : ગ્રામમાં કોઇ ન્યૂનતમ (ઓછામાં ઓછી) વસ્તી સંખ્યા નિર્ધારિત નથી.**

સભ્ય સંખ્યા

- દર ત્રણ હજાર (૩૦૦૦) ની વસ્તી દીઠ **અધ્યક્ષને બાદ કરતાં કુલ ૮ સભ**
- દર ત્રણ હજાર (૩૦૦૦) સુધીની વસ્તી ઉમેરાતા **૨ સભ્યોનો ઉમેરો થા**
- વસ્તી દીઠ બેઠકોની ફાળવણીની સત્તા **જિલ્લા કલેક્ટરની** છે.

DEMO COPY

કામગીરી

- ગ્રામપંચાયત દરેક ગ્રામસભાની બેઠકમાં **'સ્વજલધારા'ની** કામગીરી હાથ પર લે તે ખાતરી કરવી.
- યોજનાના નાણાં, કેપિટલ કોસ્ટ, લોકફાળો વગેરે નાણાંનો વ્યવહાર કરવો.
- આરોગ્ય સુખાકારી અંગે જાગૃતિ ફેલાવવી.

પંડિત દીનદયાળ ગ્રાહક ભંડાર માટે ગ્રામ્ય તકેદારી સમિતિ

સમિતિની જોગવાઇ

- ૨૦૧૨માં **ગુજરાત સરકારના ઠરાવ** દ્વારા કરવામાં આવી છે.

મુદ્દત

- આ સમિતિની મુદ્દત **બે વર્ષની** છે.

સભ્યસંખ્યા

- **કુલ નવ સભ્યો અને સભ્ય સચિવની** બનેલી હોય છે.

સમિતિના સભ્યો

- અધ્યક્ષ તરીકે - ગામના સરપંચ
- ૨ સભ્યો બી. પી. એલ કાર્ડ હોલ્ડર
- ૨ સભ્યો અંત્યોદય કાર્ડ હોલ્ડર
- ૧ સભ્ય પ્રાથમિક શાળા શિક્ષક
- ૨ સભ્યો મહિલા પ્રતિનિધિ
- ૧ સભ્ય ગામની પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ
- ૧ સભ્ય સચિવ તરીકે - તલાટી મંત્રી

કામગીરી

- ગામના કુટુંબો જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થામાં જોડાણ મેળવે તે જોવું.
- ચીજવસ્તુઓનો જથ્થો સમયસર અને પૂરેપૂરો ઉપડે તેમજ તેનું યોગ્ય વિત
- આ સમિતિના સભ્યો પંડિત દીનદયાળ ગ્રાહક ભંડારની અવારનવ ની ચકાસણી કરે છે.

DEMO COPY

ગ્રામ પંચાયતના પદાધિકારીઓ

ગ્રામ પંચાયતના અધ્યક્ષ - સરપંચ

ચૂંટણી (કલમ ૯)

- સરપંચની ચૂંટણી મતદાર યાદીમાં નોંધાયેલા મતદારો દ્વારા **પ્રત્યક્ષ રીતે** થાય છે.
- સરપંચની ચૂંટણીમાં અગાઉ દર્શાવ્યા પ્રમાણે અનામતની જોગવાઈઓ લાગુ પડે છે.

લાયકાત (કલમ ૩૦)

- **બંધારણના અનુચ્છેદ 243 Fમાં દર્શાવેલી લાયકાતો.**

હોદ્દાની મુદ્દત

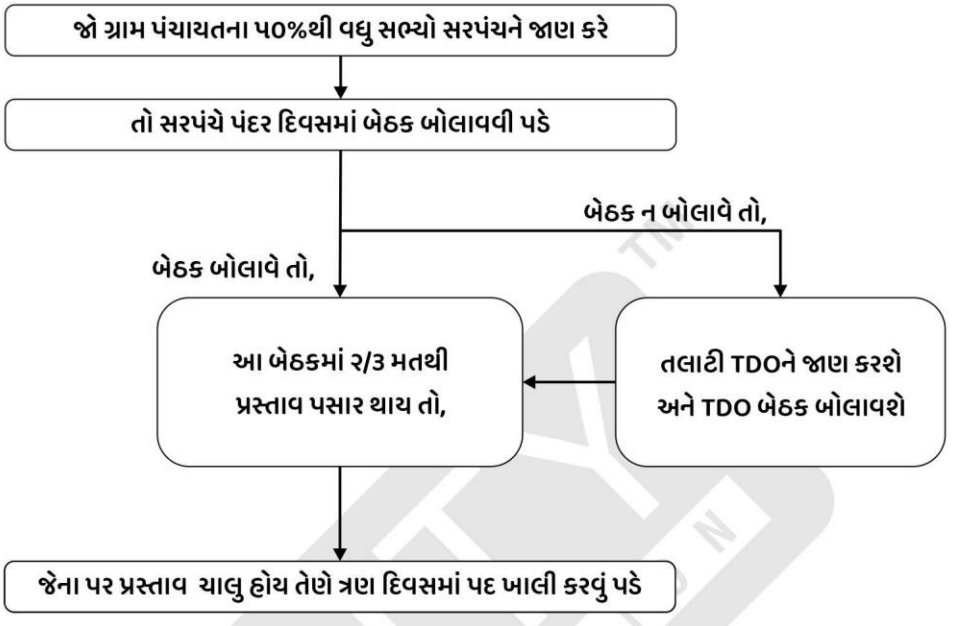
- સરપંચના હોદ્દાની મુદ્દત **પાંચ વર્ષની** છે. **(કલમ ૫૩)**
- સરપંચ મુદ્દત પૂરી થાય તે પહેલા **તાલુકા પંચાયતને** સ્વૈચ્છિક રાજીનામું આપીને પદત્યાગ કરી શકે છે. જો સરપંચનું લેખિત રાજીનામું સ્વીકારવામાં ન આવ્યું હોય તો તે પાછું ખેંચી શકે છે. **(કલમ ૫૪)**
- જો સરપંચના રાજીનામાં અંગે તકરાર ઊભી થાય તો **ત્રીસ દિવસની અંદર** તે તકરાર **નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારીને** મોકલવાની હોય છે. રાજીનામાની તકરાર અંગે **નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારીનો** નિર્ણય આખરી ગણાય છે.

પદ પરથી દૂર થવાની શરતો

- સરપંચ અને ઉપસરપંચને ગ્રામ પંચાયતના સભ્યો દ્વારા **અવિશ્વાસની દરખાસ્ત પસાર** કરીને પદ પરથી દૂર કરી શકાય છે. **(કલમ ૫૬)**
- સરપંચને ગેરવર્તણૂક બદલ **જિલ્લા વિકાસ અધિકારી** પદ પરથી દૂર (ટર્મિનેટ) કરી શકે છે. **(કલમ ૫૭)**
- **જો સરપંચ જાણ કર્યા વગર ચાર મહિના સુધી** પંચાયતની બેઠકોમાં ગેરહાજર રહે તો **જિલ્લા પંચાયત** તેને પદ પરથી દૂર કરી શકે છે. **(કલમ ૫૮)**
- સરપંચને ફોજદારી ગુના કે નૈતિક અધઃપતન બદલ **જિલ્લા વિકાસ અધિકા** ી શકે છે. **(કલમ ૫૯)**
- અહીં એ નોંધવું કે, ફરજ પરની મોકૂફી (સસ્પેન્ડ) કરવાથી સરપંચ પદ
- **જો નિયત સમયમાં બજેટ પસાર ન થાય તો સરપંચ સહિત આખી પં**

DEMO COPY

ગ્રામ પંચાયતમાં અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ

પંચાયતના સેક્રેટરી - તલાટી મંત્રી (કલમ ૧૧૪)

પદ

- પંચાયત સેક્રેટરી (તલાટી મંત્રી) ગ્રામ **પંચાયતના વહીવટી અને હિસાબી અધિકારી** છે. એવા ગામડાંઓ કે જ્યાં રેવન્યુ તલાટી નથી તેવા ગામડાઓમાં તે મહેસૂલી અધિકારી પણ છે.
- તેમની નિમણૂક અંગે પરીક્ષાનું આયોજન પંચાયત મંત્રાલય દ્વારા **ગુજરાત પંચાયત સેવા પસંદગી મંડળ (GPSSB)** દ્વારા કરવામાં આવે છે.

QR - CODE MASKED

હિસાબી કાર્યો

- તલાટી મંત્રી પંચાયતના **હિસાબો જાળવે** છે અને તેને અદ્યતન રાખે છે. **(કલમ**
- ગ્રામ પંચાયતનું **અંદાજ પત્ર** અને **વાર્ષિક વહીવટી અહેવાલ** સમયસર તૈ ોકલે છે. **(કલમ ૧૧૬, ૧૨૦)**
- **ગ્રામફંડમાં નાણાં જમા** કરાવે છે અને તેના હિસાબો નિભાવે છે. **(કલમ**

DEMO COPY

- **દર મહિને રાત્રિ સભાનું** આયોજન કરીને ખેતી વિષયક માહિતી ખેડૂતોને આપવી. **એક મહિનામાં ૫ દિવસ ગ્રામમાં રાત્રિ રોકાણ** કરવું.
- પંદર દિવસ ક્ષેત્રીય મુલાકાત કરવી.

વિકાસ વિષયક કામગીરી

- જિલ્લા ગ્રામ વિકાસ એજન્સીએ સોંપેલાં કાર્યો કરવાં.
- સૌથી ગરીબ હોય તેને અગ્રિમતા આપવામાં મદદરૂપ થવું.
- તાલુકા વિકાસ અધિકારીએ સોંપેલાં કાર્યો કરવાં.

આ પ્રકરણમાંથી પ્રશ્નોની પ્રેક્ટિસ કરવા નીચેનો QR Code સ્કેન કરો.

QR - CODE MASKED

DEMO COPY

8 તાલુકા પંચાયતો

તાલુકા પંચાયતના પદાધિકારીઓ

વિગત	પદ	ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમમાં જોગવાઇ
અધ્યક્ષ	તાલુકા પ્રમુખ	કલમ - ૧૦ (૩)
ઉપાધ્યક્ષ	તાલુકા ઉપપ્રમુખ	કલમ - ૧૦ (૩)
સભ્યો	તાલુકા પંચાયત સભ્યો	કલમ - ૧૦ (૨)
પંચાયત સેક્રેટરી	તાલુકા વિકાસ અધિકારી	કલમ - ૧૩૬
મહેસૂલી અધિકારી	રે. મામલતદાર	જમીન મહેસૂલ ધારો, ૧૮૭૯ - કલમ - ૧૨
અન્ય સભ્ય	તાલુકા વિસ્તારના ધારાસભ્ય	-

તાલુકા પંચાયતની રચના (કલમ ૧૦)

તાલુકા પંચાયતની રચના અને જોગવાઇ

- ગુજરાતમાં મધ્યમ સ્તરની પંચાયતી સંસ્થા તાલુકા પંચાયત તરીકે ઓળખાય છે. **તાલુકા પંચાયત એ ગ્રામ પંચાયત માટે માર્ગદર્શન અને જિલ્લા પંચાયત માટે અમલીકરણ સંસ્થા તરીકે કાર્ય કરે છે.**
- **ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ની કલમ - ૧૦** મુજબ તાલુકા પંચાયત રચના કરવાની જોગવાઇ છે.

QR - CODE
CKED
DEMO
COPY

તાલુકા ગૌચર વિકાસ સમિતિ

મુદ્દત

- આ સમિતિની મુદ્દત **બે વર્ષની** હોય છે.

સમિતિના સભ્યો

- અધ્યક્ષ તરીકે - પ્રાંત અધિકારી
- સભ્ય સચિવ - તાલુકા વિકાસ અધિકારી
- સભ્યો - મદદનીશ ખેતી નિયામક
- તાલુકા ફોરેસ્ટ ઑફિસર
- વેટરનરી ઑફિસર
- શાળાના આચાર્ય
- મામલતદાર
- નાયબ કાર્યપાલક ઇજનેર (ATVT)

કામગીરી

- સત્તામર્યાદા મુજબના પ્રોજેક્ટ મંજૂર કરવા, મંજૂર થયેલ પ્રોજેક્ટના અમલીકરણની સમીક્ષા કરવી તથા કાર્યો પર દેખરેખ રાખવી.
- જુદી જુદી યોજનાઓનું અમલીકરણ
- અમલીકરણમાં નાણાકીય ગેરરીતિ ન થાય તેની તકેદારી રાખવી.
- કામગીરીનું સુપરવિઝન અને મોનિટરીંગ કરવું.

બેઠક

- આ સમિતિની બેઠક **દર મહિને** કરવામાં આવે છે.

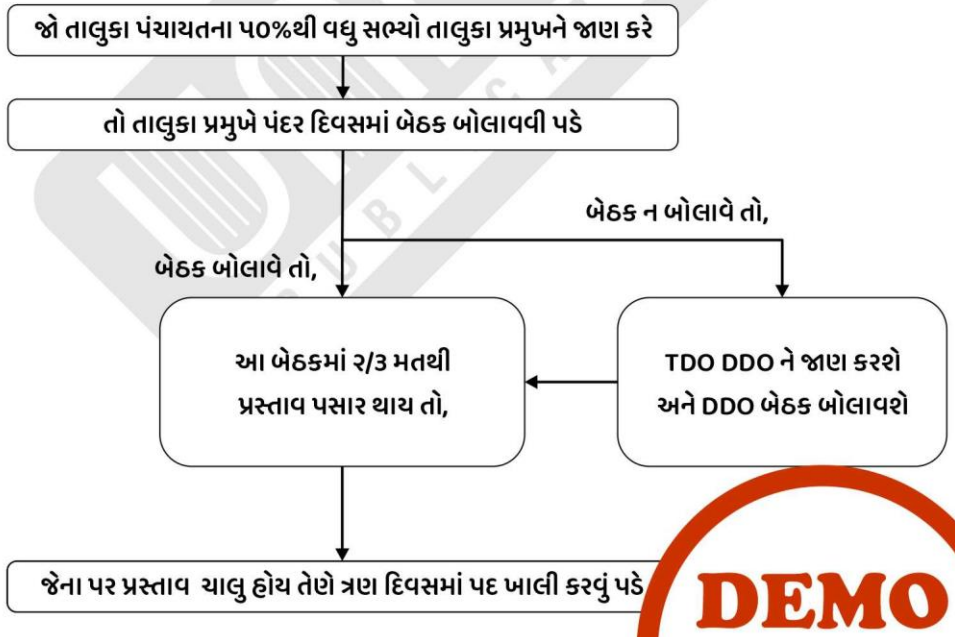
DEMO COPY

તાલુકા પંચાયતમાં અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ (કલમ ૭૦)

QR - CODE MASKED

- અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ **તાલુકા પ્રમુખ અને ઉપપ્રમુખને પદ પરથી દૂર કરવા તાલુકા પંચાયતના સભ્યો** પંચાયતમાં રજૂ કરે છે.
- અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ રજૂ કરવા **કુલ સભ્યોના ૫૦% કરતાં વધુ સભ્યોએ** અધ્યક્ષને લેખિતમાં જાણ કરવી જરૂરી છે.
- જે દિવસથી પંચાયતને અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવની દરખાસ્ત મળે તે તારીખથી **પંદર દિવસની અંદર અધ્યક્ષે પંચાયતની બેઠક બોલાવવી** જરૂરી છે.
- જો અધ્યક્ષ આવી બેઠક ન બોલાવે તો તાલુકા વિકાસ અધિકારી જિલ્લા વિકાસ અધિકારીને જાણ કરશે અને **જિલ્લા વિકાસ અધિકારી** બેઠક બોલાવશે.
- અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ બેઠકમાં જો હાજર અને મતદાન કરનાર સભ્યો **૨/૩ મતથી પ્રસ્તાવ પસાર કરે તો,** જેમના પર પ્રસ્તાવ હોય તેણે **૩ દિવસમાં પદ ખાલી** કરવું પડે.
- આ બેઠકમાં જેમના પર પ્રસ્તાવ ચાલુ છે તે મત આપી શકે છે, પરંતુ અધ્યક્ષ પદ ધારણ કરી શકતા નથી.

તાલુકા પંચાયતમાં અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ

DEMO COPY

જિલ્લા પંચાયતની સમિતિઓ

જિલ્લા પંચાયતની સમિતિઓ (કલમ ૧૪૫)

ફરજિયાત સમિતિઓ

- સામાજિક ન્યાય સમિતિ
- કારોબારી સમિતિ
- શિક્ષણ સમિતિ
- અપીલ સમિતિ (કલમ ૨૪૩ હેઠળ)
- જાહેર આરોગ્ય સમિતિ
- જાહેર બાંધકામ સમિતિ
- ઉત્પાદન, સહકાર અને સિંચાઇ સમિતિ
- મહિલા, બાળ વિકાસ અને યુવા પ્રવૃત્તિઓ માટેની સમિતિ

QR - CODE MASKED

અન્ય સમિતિઓ

- હળપતિ અને ભૂમિહીન ખેતમજૂરોની આવાસ બાંધકામ સમિતિ
- પંડિત દીનદયાળ ગ્રાહક ભંડારો માટે જિલ્લા તકેદારી સમિતિ
- જિલ્લા આયોજન સમિતિ
- જિલ્લા ગૌચર વિકાસ સમિતિ

રદ્ થયેલી સમિતિઓ

- નાણાકીય અંદાજ સમિતિ (એપ્રિલ - ૧૯૯૩થી રદ)
- ૨૦ મુદ્દા અમલીકરણ સમિતિ (૧૨-૦૪-૨૦૧૭થી રદ)

સમિતિઓના સામાન્ય નિયમો

- કોઈપણ સભ્ય **વધુમાં વધુ બે સમિતિઓમાં સભ્યપદ** ધરાવી શકે. જો કોઈ ... ગ બને તો તેણે દસ દિવસની અંદર અધ્યક્ષને જાણ કરી કોઈ એક સમિતિમાંથી ...
- પ્રમુખ અને ઉપપ્રમુખ કોઈ સમિતિના સભ્ય હોય તો હોદ્દાની રૂએ **પ્રમુખ** ...
- પ્રમુખ અથવા ઉપપ્રમુખ બેમાંથી કોઈ પણ એક કોઈ સમિતિના સભ્ય ... **ક્ષ ગણાય છે.**

DEMO COPY

લાયકાત (કલમ ૩૦)

- **બંધારણના અનુચ્છેદ 243 F માં** દર્શાવેલી લાયકાતો અનુસાર.

હોદ્દાની મુદ્દત

- સભ્યોની હોદ્દાની **મુદ્દત પાંચ વર્ષની** છે. **(કલમ ૮૧)**
- જિલ્લા પંચાયતના સભ્યો મુદ્દત પૂરી થાય તે પહેલા **જિલ્લા પ્રમુખને સ્વૈચ્છિક રાજીનામું** આપીને પદત્યાગ કરી શકે છે. આવું રાજીનામુ મળે તે દિવસથી લાગુ ગણાય છે. **(કલમ ૮૨)**
- જો જિલ્લા પંચાયતના સભ્યોના રાજીનામાં અંગે તકરાર ઊભી થાય તો **ત્રીસ દિવસની અંદર** તે તકરાર **વિકાસ કમિશનરને** મોકલવી જરૂરી છે. આ અંગે વિકાસ કમિશનરનો નિર્ણય આખરી ગણાય છે. **(કલમ ૮૨)**

પદ પરથી દૂર થવાની શરતો

- જો કોઈ સભ્ય જાણ કર્યા વગર પંચાયતની **સતત ચાર બેઠકોમાં ગેરહાજર** રહે તો **વિકાસ કમિશનર** તેને પદ પરથી દૂર કરી શકે છે. **(કલમ ૮૬)**
- જિલ્લા પંચાયતના સભ્યને ગેરવર્તણૂંક બદલ **વિકાસ કમિશનર** પદ પરથી દૂર (ટર્મિનેટ) કરી શકે છે. **(કલમ ૮૫)**
- **જો નિયત સમયમાં બજેટ પસાર ન થાય તો** પ્રમુખ સહિત આખી પંચાયત બરતરફ થાય છે. **(કલમ ૧૬૩)**

સભ્યોની કામગીરી

- સભ્યો પંચાયતની **બેઠકોમાં ભાગ** લઈ વિકાસ પ્રક્રિયામાં ભાગીદાર બને છે.
- તે વિવિધ **ઠરાવો અને બજેટમાં મત** આપી તેણે મંજૂર કે નામંજૂર કરે છે.
- સભ્યો વિવિધ સમિતિનો ભાગ બની કામગીરી નિભાવે છે.

વિવિધ સત્તાઓ સંક્ષિપ્તમાં

પદ	રાજીનામું	ટર્મિનેટ	સસ્પેન્ડ
સરપંચ	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૨)	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૫)	વિકાસ કમિશનર
ઉપસરપંચ	જિલ્લા પંચાયત (કલમ ૮૨)	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૫)	
સભ્યો	જિલ્લા પ્રમુખ (કલમ ૮૨)	વિકાસ કમિશન (કલમ ૮૫)	

DEMO COPY

10 પંચાયતો માટે અધિકારીઓ

વિકાસ કમિશનર

- વિકાસ કમિશનર પંચાયત વ્યવસ્થામાં **મહત્ત્વના ક્ષેત્રીય અધિકારી** છે.
- તે રાજ્ય સરકાર અને પંચાયત સંસ્થાઓ વચ્ચે હેતુ રૂપે કાર્ય કરે છે.
- વિકાસ કમિશનર પંચાયત સંસ્થાઓ માટે નિયંત્રક, માર્ગદર્શક અને સમીક્ષકની ભૂમિકા ભજવે છે.
- વિકાસ કમિશનર **ભારતીય વહીવટી સેવાઓ (IAS)** અધિકારી હોય છે તથા વહીવટી તંત્રમાં બહોળો અનુભવ ધરાવતા હોય છે.

QR - CODE MASKED

<u>સત્તાઓ</u>

- જિલ્લા પંચાયતની પ્રથમ બેઠક નક્કી કરે છે.
- જિલ્લા પંચાયતની પ્રથમ બેઠકના અધ્યક્ષ નક્કી કરે છે.
- જિલ્લા પંચાયત પ્રમુખ રાજીનામું સ્વીકરે છે.
- જિલ્લા વિકાસ અધિકારીના હુકમો સામેની અપીલ સાંભળે છે.
- જિલ્લા પંચાયતમાં રાજીનામા સામે અપીલો સાંભળે છે.
- વિવિધ હોદ્દેદારોને સસ્પેન્ડ તથા ટર્મિનેટ કરવાની સત્તાઓ ધરાવે છે.
- જિલ્લા પંચાયતની સભ્યસંખ્યા, અનામત બેઠકો અંગે નિર્ણય લે છે.
- જિલ્લા પંચાયતોમાં અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ અંગે બેઠક બોલાવવાની સત્તા ધરાવે છે.
- તાલુકા વિકાસ અધિકારીઓને હોદ્દાની ફાળવણી કરે છે.
- જિલ્લા પંચાયતો માટે જરૂર સમયે ખર્ચ મંજુર કરવાની સત્તા ધરાવે છે.
- રાજ્ય સમકારી નિધિના નાણાનું સંચાલન કરે છે.
- ગ્રામ પંચાયતોમાં સ્થાનિક વિસ્તારમાં ફેરફાર કરવાની સત્તાઓ ધરાવે છે
- ગ્રામ પંચાયતો માટે ઉપનિયમો બનાવે છે.
- ગ્રામ પંચાયતો માટે પેટા નિયમો બનાવવા જિલ્લા પંચાયતને પૂર્વ મંજૂરી

DEMO COPY

12 ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩

પ્રકરણ-૧ : પ્રારંભિક

કલમ ૧ ટૂંકી સંજ્ઞા વ્યાપ્તિ અને પ્રારંભ
કલમ ૨ વ્યાખ્યાઓ

પ્રકરણ-૨ : જુદાં જુદાં સ્તરોની પંચાયતોની સ્થાપના

(ક) : પંચાયતોની સ્થાપના અને તેમની હકૂમતનો વિસ્તાર

કલમ ૩ જુદાં જુદાં સ્તરોની પંચાયતોની સ્થાપના
કલમ ૪ ગ્રામસભા
કલમ ૫ જુદાં જુદાં વર્ગોની પંચાયતોનું સ્થાપન
કલમ ૬ પંચાયતોને પોતાની વચ્ચે તાબેદારી અને તેમનાં સત્તા, કાર્યો અને ફરજો
કલમ ૭ ગામના વર્ગીકરણની ભલામણ
કલમ ૮ પંચાયત સંગઠન અને રાજ્ય સરકારે પંચાયતો ઉપર નિયંત્રણ રાખવા બાબત

(ખ) : પંચાયતોની રચના અને તેમની મુદ્દત

કલમ ૯ ગામ પંચાયતોની રચના
કલમ ૧૦ તાલુકા પંચાયતોની રચના
કલમ ૧૧ જિલ્લા પંચાયતોની રચના
કલમ ૧૨ જિલ્લા તથા તાલુકા પંચાયતનાં મુખ્ય મથકો
કલમ ૧૩ પંચાયતોની મુદ્દત અને તેની પુનર્રચના કરવા બાબત

DEMO COPY

સમરસ ગ્રામ પંચાયતો

- આ યોજનાનો પ્રારંભ **ઓક્ટોબર ૨૦૦૧**થી થયો.

ઉદ્દેશ્ય

- જેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય ગામમાં વિવાદના બદલે સંવાદનું વાતાવરણ સર્જાય તથા પક્ષાપક્ષીના સ્થાને સુમેળભર્યું વાતાવરણ બન્યું રહે અને ચૂંટણી ખર્ચમાં પણ ઘટાડો કરી શકાય.
- સમરસ પંચાયત યોજનામાં અનુદાનની રકમ **ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ** દ્વારા આપવામાં આવે છે.

ફંડિંગ

પ્રકાર	વસ્તી	પ્રથમ વખત	સતત બીજી વખત	સતત ત્રીજી વખત
સામાન્ય સમરસ	૫૦૦૦ સુધીની વસ્તી	₹ ૨ લાખ + ધો. ૮ સુધીની પ્રાથમિક શાળાની સગવડ	₹ ૨.૫૦ લાખ + RCC રસ્તા માટે ₹ ૨.૦૦ લાખ	₹ ૩,૧૨,૫૦૦ + સોલાર સ્ટ્રીટ લાઈટ માટે ₹ ૩.૦૦ લાખ
	૫૦૦૦થી વધુ વસ્તી	₹ ૩ લાખ + ધો. ૮ સુધીની પ્રાથમિક શાળાની સગવડ	₹ ૩.૭૫ લાખ + RCC રસ્તા માટે ₹ ૨.૦૦ લાખ	₹ ૪,૬૮,૭૫૦ + સોલાર સ્ટ્રીટ લાઈટ માટે ₹ ૩.૦૦ લાખ
મહિલા સમરસ	૫૦૦૦ સુધીની વસ્તી	₹ ૩ લાખ + ધો. ૮ સુધીની પ્રાથમિક શાળાની સગવડ	₹ ૩.૭૫ લાખ + RCC રસ્તા માટે ₹ ૨.૦૦ લાખ	₹ ૪,૬૮,૭૫૦ + સોલાર સ્ટ્રીટ લાઈટ માટે ₹ ૩.૦૦ લાખ
	૫૦૦૦થી વધુ વસ્તી	₹ ૫ લાખ + ધો. ૮ સુધીની પ્રાથમિક શાળાની સગવડ	₹ ૬.૨૫ લાખ + RCC રસ્તા મા ₹ ૨.૦૦ લ	૨૫૦ + ટ માટે

DEMO COPY

વિવિધ પદાધિકારીઓ

બાબત	ગ્રામ પંચાયત	તાલુકા પંચાયત	જિલ્લા પંચાયત
અધ્યક્ષ			
પદ	સરપંચ	તાલુકા પ્રમુખ	જિલ્લા પ્રમુખ
ચૂંટણી	પ્રત્યક્ષ (કલમ ૯)	પરોક્ષ (કલમ ૧૦)	પરોક્ષ (કલમ ૧૧)
મુદ્દત	૫ વર્ષ (કલમ ૫૩)	૨.૫ વર્ષ (કલમ ૬૭)	૨.૫ વર્ષ (કલમ ૮૧)
રાજીનામું	તાલુકા પંચાયત (કલમ ૫૪)	જિલ્લા પંચાયત (કલમ ૬૮)	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૨)
રાજીનામાં અંગે તકરાર	નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (કલમ ૫૪)	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૬૮)	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૨)
અવિશ્વાસ દરખાસ્ત	ગ્રામ પંચાયત (કલમ ૫૬)	તાલુકા પંચાયત (કલમ ૭૦)	જિલ્લા પંચાયત (કલમ ૮૪)
ટર્મિનેટ	જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (કલમ ૫૭)	જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (કલમ ૭૧)	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૫)
ગેરહાજરીની સજા	ચાર મહિના સુધી તાલુકા પંચાયત (કલમ ૫૮)	ચાર બેઠક સુધી જિલ્લા પંચાયત (કલમ ૭૨)	ચાર બેઠક સુધી વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૬)
સસ્પેન્ડ	જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (કલમ ૫૯)	જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (કલમ ૭૩)	વિકાસ કમિશનર (કલમ ૮૭)
સત્તાઓ	કલમ ૫૫	કલમ ૬૯	કલમ ૮૩
ઉપાધ્યક્ષ			
પદ	ઉપસરપંચ	તાલુકા ઉપપ્રમુખ	જિલ્લા ઉપપ્રમુખ
ચૂંટણી	પરોક્ષ (કલમ ૯, ૫૧)	પરોક્ષ (કલમ ૧૦, [illegible]	[illegible]૭૭)
મુદ્દત	૫ વર્ષ (કલમ ૫૩)	૨.૫ વર્ષ (કલ[illegible]	
રાજીનામું	ગ્રામ પંચાયત (કલમ ૫૪)	તાલુકા પંચ[illegible] (કલમ ૬[illegible]	

DEMO COPY

લાસ્ટ રિવિઝન મોક ટેસ્ટ

નોંધ:

આ ટેસ્ટ સીરિઝ તમારી તમામ મોટી પરીક્ષાઓના પંદર દિવસ અગાઉ અનલોક થશે તથા તમામ અનલોક વખતે અલગ પરીક્ષાલક્ષી અલગ મોક ટેસ્ટ હશે.

લાઈવ બુકમાં વીડિયો લેક્ચર્સ માટે ફ્રી કોર્સ અનલોક કરવા

સૌપ્રથમ મોબાઈલ બ્રાઉઝરમાં www.unitypublication.org વેબસાઈટ ખોલી તેમાં સાઈન આપ કરી એકાઉન્ટ બનાવો.

ત્યારબાદ એ એકાઉન્ટમાં OTPની મદદથી લોગ ઈન કરો.

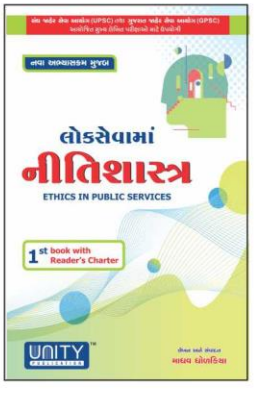
ત્યારબાદ આ પુસ્તક સાથે આવેલ QR Codeને કોઈપણ બારકોડ સ્કેનર વડે સ્કેન કરો.

આ QR Code સ્કેન કરવાથી તમે ફ્રી કોર્સ અનલોક કરી શકશો. આ QR માત્ર એક જ વખત ઉપયોગ કરી શકાશે.

હવે પુસ્તકમાં જે મુદ્દાનો અભ્યાસ કરવો હોય તેની પાસેના QR Codeને સ્કેન કરી તેનો વીડિઓ જોઈ અભ્યાસ કરી શકશો.

અમારા અન્ય પ્રકાશનો

બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા Live Book

લોકપ્રશાસન અને શાસન

ભારતીય અર્થવ્યવસ્થા અને આયોજન Live Book

Coming Soon

પંચાયતી રાજ

LIVE BOOK

ગુજરાત પચાયત સેવા પસંદગી બોર્ડ, ગુજરાત ગૌણ સેવા પસંદગી મંડળ, ગુજરાત પોલીસ ભરતી બોર્ડ, ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગની પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી

સંપાદક વિશે...

માધવ ધોળકિયા

માધવ ધોળકિયા સર સંઘ જાહેર સેવા આયોગ તથા રાજ્ય જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા લેવાતી વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓનો બહોળો અનુભવ ધરાવે છે. છેલ્લાં ઘણાં વર્ષોથી ગુજરાતની ખ્યાતનામ ઓનલાઈન તથા ઓફલાઈન તાલીમ સંસ્થાઓ સાથે ફેકલ્ટી તરીકે જોડાયેલા છે . આ ઉપરાંત વિદ્યાર્થીઓ માટે ઉપયોગી લેખન સામગ્રી પણ તૈયાર કરેલી છે. તેમના માર્ગદર્શન હેઠળ સફળતા પ્રાપ્ત સેંકડો ઉમેદવારો હાલમાં કેન્દ્ર, રાજ્ય તથા સ્થાનિક સ્વરાજની વિવિધ સંસ્થાઓમાં ફરજ બજાવી રહ્યા છે.

પુસ્તકની વિશેષતાઓ :

- પંચાયતી રાજ વિષયમાં સૌ પ્રથમ વીડિયો સપોર્ટ ધરાવતી લાઈવ બુક
- ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ની વિસ્તૃત માહિતી ધરાવતું પુસ્તક
- નવા અભ્યાસક્રમો મુજબ તમામ મુદ્દાઓની સચોટ અને અપડેટેડ માહિતી
- દરેક પ્રકરણ બાદ ડિજિટલ ટેસ્ટનો સમાવેશ
- પુસ્તકના અંતમાં રિવિઝન માટે ચાર્ટ અને કોષ્ટકો દ્વારા સરળ રજૂઆત

UNITY PUBLICATION™

Unity Publication & Educational Services
B-6, Ace Octave, Kalali,
Vadodara, Ph: 0265 3550916
Website : www.unitypublication.org

Book Code